

De strijd tegen narcoticaverkeer in het Caribische gebied

Nederlands-Amerikaanse samenwerking

G. Platje – luitenant ter zee 1° klasse b.d.*

Inleiding

Toen ik in 1994 de Koninklijke Marine verliet, kon ik niet voorzien dat ik elf jaar later een artikel zou schrijven over de Nederlandse bijdrage aan *counter drugs*-operaties in het Caribische gebied. Gedurende bijna mijn gehele carrière als inlichtingenofficier bij de Koninklijke Marine hebben de technische en operationele aspecten van de voormalige Sovjet-Marine centraal gestaan: een overzichtelijke en formidabele tegenstander, maar doorgaans een voorspelbare opponent.

Tijdens de laatste twee jaar van mijn actieve loopbaan was ik vanuit de afdeling Koninklijke Marine van de Militaire Inlichtingendienst betrokken bij de organisatie van de *intelligence*-structuur op de Nederlandse Antillen en bij de *intelligence*-liaison met de VS voor wat betreft *counter drugs* (CD) operaties in de Cariben. Een be-

langrijk deel (in het bijzonder statistische data) van de informatie die u in dit artikel aantreft is gebaseerd op recent materiaal afkomstig van de Amerikaanse 'Joint Inter-Agency Counter Drugs Task Force South' (JIATF South), gevestigd in Key West (Florida).

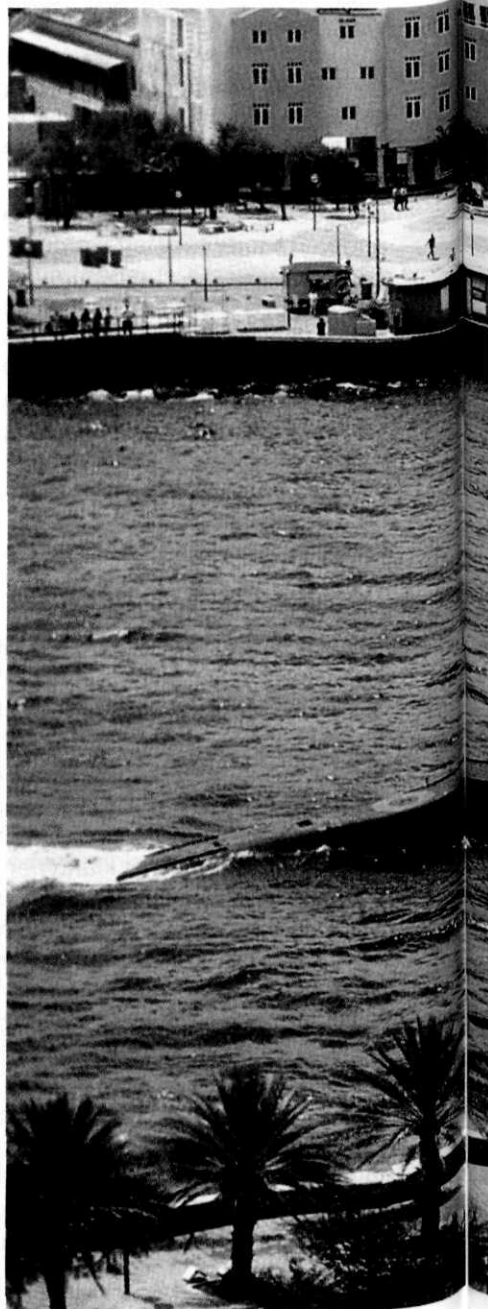
In dit artikel staat de samenwerking tussen de VS en Nederland centraal in één van de nieuwe 'oorlogsgebieden' in dit conflict: de Caribische Zee. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar het 'intelligence' aspect van de strijd tegen het narcoticaverkeer aldaar.

Een nieuwe uitdaging?

De wereld is drastisch veranderd sinds de Berlijnse muur werd afgebroken en de Sovjet-Unie ineenstortte. Wereldwijd claimden politici daarna hun portie van het 'vredesdivident' terwijl militaire leiders wanhopig probeerden hun sterktes en budgetten zoveel mogelijk op peil te houden. Weldra echter boden nationale en internationale omstandigheden nieuwe en onvoorziene bedreigingen voor vrede, veiligheid en stabiliteit. Internationale vredesmissies, militaire

**Hr. Ms. Zeeleeuw verlaat
Willemstad voor een vierweekse
c.d.-patrouille, mei 2002**

(Foto 'Alle hens', juli 2002)

* De auteur was tot aan zijn functioneel leeftijdsontslag in 1994 meer dan dertig jaar werkzaam in diverse functies bij de voormalige Marine Inlichtingendienst. Hij is bestuurslid van de *Netherlands Intelligence Studies Association* (NISA) en auteur van een aantal publicaties op het gebied van inlichtingen en veiligheid, waaronder *De MARID* (Den Haag, SDU, 1997), *Secrets of Signals Intelligence during the Cold War* (Londen: Frank Cass, 2001) en *Peacekeeping Intelligence, Emerging Concepts for the Future* (Oakton: OSS Press, 2003).

conflicten, het internationale terrorisme én de grootschalige georganiseerde criminaliteit markeerden al spoedig het tijdperk van na de Koude Oorlog.

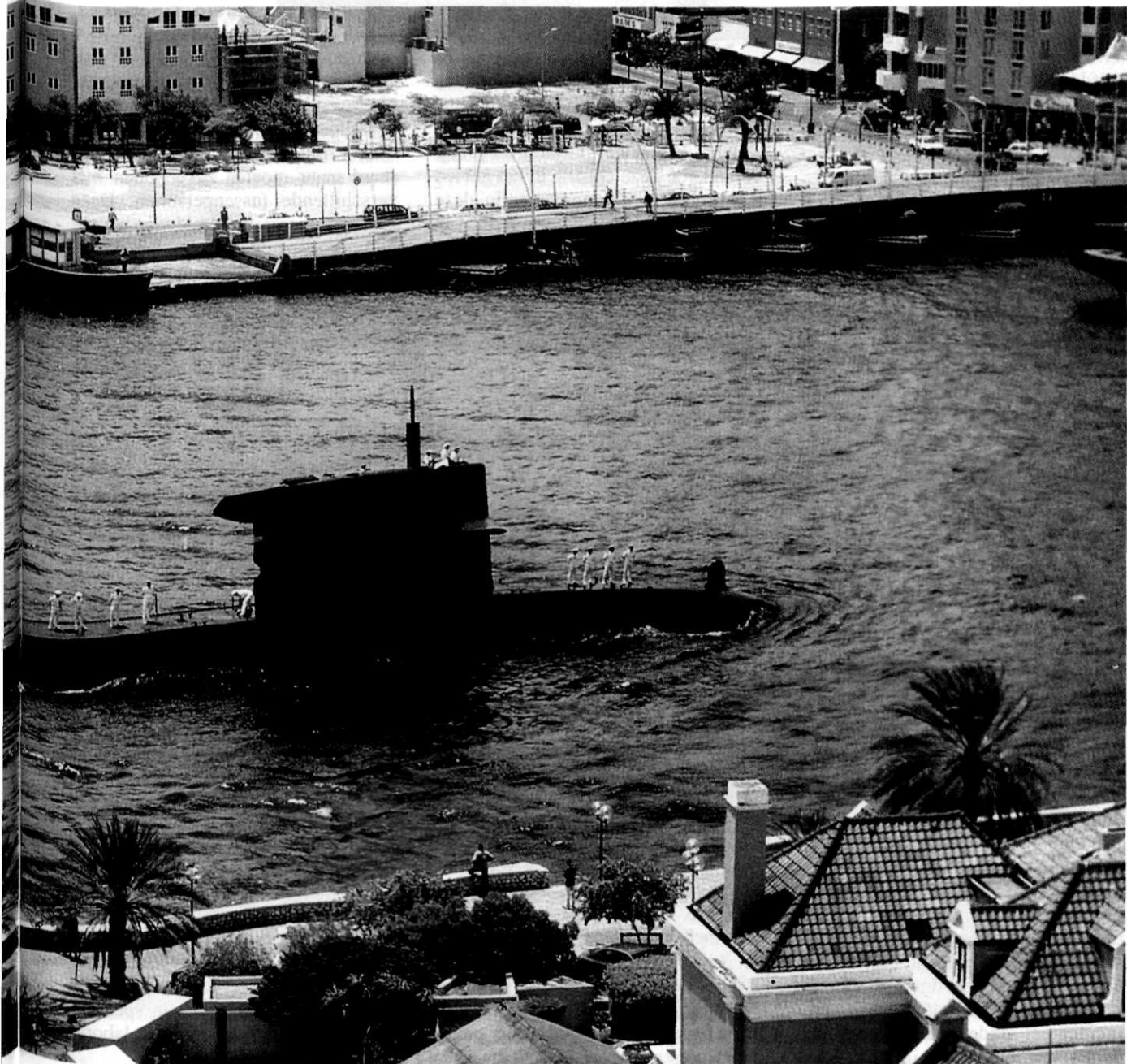
In het begin van de jaren negentig werd internationaal één van deze ontwikkelingen – het ontwrichtende effect van het gebruik van én de handel in harddrugs in de westerse wereld – hoog op de politieke agenda ge-

plaatst. Dit betekende nieuwe uitdagingen en onvoorziene operatiegebieden voor het militaire apparaat van de VS en dat van andere westerse landen, waaronder Nederland.

'War on Drugs'

De handel in narcotica vormt een zeer belangrijke bron van inkomsten voor georganiseerde criminele netwerken en voor internationale terroristische

organisaties. Tegen betaling verlenen door bepaalde overheden gesteunde terroristische groeperingen aan criminelen toegang tot moderne wapensystemen en andere niet vrij verkrijgbare hardware. Tegen deze achtergrond is het duidelijk dat beschikbaar militair personeel, kennis en materieel, inclusief traditionele militaire intelligence know-how, betrokken werd in de 'War on Drugs'.

Je zou kunnen stellen dat het proces van informatieverzameling benodigd voor het met succes uitvoeren van operaties tegen niet-militaire criminële organisaties zich moeilijk laat vergelijken met het 'intelligence' proces, waarin militaire inlichtingdiensten in de decennia die achter ons liggen betrokken waren.

Echter, vanuit tactisch oogpunt vereist lokaliseren, identificeren, rapporteren, schaduwen en eventueel aanvallen van varende of vliegende terroristen en drugssmokkelaars, dezelfde methodieken, hardware en vaardigheden als die worden aangevend tegen een militaire tegenstander.

Voor de Koninklijke Marine bood de Amerikaanse 'oorlogsverklaring' tegen de drugs in het Caribische gebied nieuwe uitdagingen in een veraf gelegen operatiegebied. Nieuw en uitdagend, maar in een zeer bekende omgeving: de Caribische zee rond de Nederlandse Antillen en Aruba, door sommigen nog graag aangeduid als 'Nederlands laatste koloniale bolwerk'.

Sinds eeuwen is de Koninklijke Marine belast met de uitvoering van de territoriale verdediging van deze eilanden én ook is Nederland vastbesloten zijn verantwoordelijkheid te nemen in de campagne tegen drugs-transporten door het Nederlandse bevelsgebied in de Caribische Zee. Nederland heeft substantiële militaire middelen voor counter drugs-operaties ter beschikking gesteld. Immers, het grondgebied van het Koninkrijk vormt een aanzienlijk deel van het zee- en luchtgebied waarin de 'War on Drugs' wordt uitgevochten.

'Counter Drugs Task Force'

In Zuid- en Midden-Amerika is de productie van én het smokkelen van drugs naar de VS en naar andere markten, geen recent verschijnsel. Drugsbestrijdingoperaties door justitionele instellingen, nationale kustwachten, incidenteel ondersteund door eenheden van reguliere militaire onder-

**Stafgebouwen
Commandant der
Zeemacht in het
Caribisch gebied
op de marinebasis
Parera, Curacao**

(Foto AVDKM)

delen van betrokken landen, vonden hier al vele decennia geregeld plaats. De 'oorlogsverklaring' tegen drugs aan het begin van de jaren negentig veranderde deze situatie in het gebied drastisch. Op dit moment zijn deze militaire middelen, inclusief die van Nederland, volledig geïntegreerd in de Amerikaanse *Counter Drugs Task Force*: JIATF South met het hoofdkwartier te Key West, gelegen op het meest zuidelijke punt van de staat Florida.

JIATF South heeft de algehele leiding over de campagne, terwijl de operationele leiding over de militaire eenheden berusten bij de *Task Group Commanders* van de organisatie. De Nederlandse Commandant Zeemacht in het Caribische gebied (als CTG 4.4) is één van deze Task Group Commanders en heeft als zodanig in zijn zone de operationele leiding over de hem toegewezen internationale militaire middelen.

De dreiging

In algemene zin is een militaire operatie een reactie op een geconstateerde en als zodanig onderkende dreiging. Ook de miljoenen verslindende *counter drugs* operaties voldoen hieraan. De basis wordt gevormd door criminële kartels. Ze produceren drugs en zijn gesloten organisaties, die slechts vertrouwen hebben in naaste familie en nauwe vriendschappen. Als zodanig is het extreem moeilijk om ze te infiltreren.

De aan de drugs producerende organisaties verbonden bendes die zich bezighouden met de smokkel in hard-drugs zijn evenzeer strak georganiseerd maar moeten zaken doen met verschillende tussenpersonen. Deze groepen opereren wereldwijd en onderhouden nauwe relaties met zowel de Italiaanse en Amerikaanse mafia als met Afrikaanse, Russische en Aziatische criminële organisaties. In het algemeen opereren ze zeer vakkundig en zijn ze uitgerust met technisch hoogwaardige apparatuur.

Het enorme budget dat hen ter beschikking staat verzekert hen van sterke politieke invloed en stelt hen in staat de laatste technologie en uitrusting aan te schaffen. Het primaire oogmerk van de kartels is het voorkomen van detectie.

Het grootste voordeel van de smokkelaars is het vermogen controle uit te oefenen op het eigen operatieschema. Als zij, om welke reden dan ook, menen een operatie op het laatste moment te moeten afblazen, kunnen zij een zending voor lange tijd uitstellen.

De drugsdreiging heeft verschillende facetten. Coca, dat gebruikt wordt voor de productie van cocaïne, wordt voornamelijk in Bolivia, Peru en Colombia geteeld. Naast de teelt van de cocoplant wordt in Colombia eveneens papaver geteeld, waarmee heroïne wordt geproduceerd. De productie van cocaïne vindt plaats in speciale, op het eerste oog primitieve, laboratoria.

JIATF South verleent ondersteuning aan bij de productie betrokken landen door het helpen opsporen en vernietigen van deze faciliteiten. Guerrillagroeperingen, zoals *Farqc* (*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*), spelen een belangrijke rol in die gebieden in Colombia waar cocaïne geproduceerd wordt. Zij controleren grote gebieden en beheersen de voor de campagne tegen de Colombiaanse regering zo belangrijke geldstromen.

Farqc controleert grote delen van de Colombiaanse kustlijn en dwingt de drugskartels tolgeld te betalen voor elk vertrekkend smokkelvaartuig. *Farqc* is de belangrijkste speler in Colombia, maar ook de *Auc* (*Autodefensas Unidas de Colombia*) en de

Eln (*Ejercito de Liberación Nacional*) zijn actief betrokken bij de productie en het vervoer van drugs. De groepen gebruiken hun winsten uit de drugshandel, die kunnen bestaan uit wapens of geld, voor het plegen van tegen de staat gerichte terroristische activiteiten. Organisaties die zich met het transport van drugs bezighouden zijn eveneens hechte groeperingen die over veel geld beschikken.

Op basis van een inschatting door JIATF South in begin 2005 wordt aangenomen dat in deze branche op jaarbasis 400 miljard dollars wordt omgezet. Met financiële middelen van deze omvang kunnen zij het zich permitteren om over de laatste technologie te beschikken en sterke lokale politieke invloed te verwerven.

Transportmiddelen van drugshandelaren

Drugshandelaren maken gebruik van diverse transportmiddelen waarmee de drugs vanuit het productieland kunnen worden vervoerd. Zeegaande schepen vormen het belangrijkste transportmiddel. In de eerste plaats zijn dat de zogenaamde *Go-Fast's*, speedboten voortgestuwd met zeer krachtige binnen- of buitenboordmotoren. Zij vervoeren doorgaans vrachten met een grootte van een halve tot twee ton.

Deze vaartuigen opereren individueel of in groepen, met of zonder logistieke ondersteuning. Een *Go-Fast* is een moeilijk te traceren doel vanwege het

Alleen al in september 2004 onderschepte de Amerikaanse kustwacht en de marine meer dan 35.000 kilo cocaïne in de Pacific (Foto U.S. Navy, J. Page; collectie NIMH)

Hoofdkwartier JIATF-South te Key West, Florida (Foto JIATF-South)

relatief kleine radarreflecterende oppervlak van de romp; door de hoge snelheid en grote actieradius is onderscheppen een ware uitdaging. Zelfs ervaren waarnemers in een maritiem patrouillevliegtuig hebben, vanwege de luchttrillingen boven het relatief warme water van de Caribische zee, last van zichtbeperking.

Koopvaardischepen

Koopvaardischepen vervoeren vaak meerdere tonnen drugs. Een bulkcarrier kan verpakt tussen legitieme lading grote hoeveelheden cocaïne vervoeren. Deze schepen hebben het grote voordeel van omvang en laadvermogen, waardoor het zoeken naar illegale lading erg bemoeilijkt wordt.

De meest omvangrijke ladingen worden meestal aan boord van visserij-schepen aangetroffen waarin ladingen van twaalf ton cocaïne in verborgen compartimenten geen uitzondering zijn. Visserij-schepen functioneren ook als logistieke ondersteuning voor *Go-Fast's* door het leveren van brandstof en soms ook door het vervoer van aflosbemanningen.

Visserij-schepen hebben het grote voordeel dat zij maandenlang op zee

kunnen vertoeven, waarbij grote afstanden kunnen worden afgelegd. Dit stelt ze in staat verkenning en achtervolgen te ontwijken.

Ten slotte wordt gebruik gemaakt van de *Panga*, in wezen een grote houten kano met een buitenboordmotor. Dit type vaartuig wordt gebruikt bij drugstransporten op rivieren en langs de kust.

Sport- of zakenvliegtuige

Luchttransporten worden uitgevoerd met normale één- of tweemotorige sport- of zakenvliegtuigen. Veelal zijn deze uitgerust met extra brandstoftanks, waardoor al snel na een dropping de terugvlucht kan worden uitgevoerd. In een extreem geval werd een vliegtuig bijna twintig uur lang gevolgd tijdens een non-stop vlucht van Colombia naar Canada.

Bolletjesslikkers

De laatste jaren wordt Schiphol geconfronteerd met een nieuw en in populariteit sterk groeiend smokkelvehikel: de menselijke maag. Dagelijks worden arrestaties verricht, veelal na aankomst van een KLM-vlucht uit Curaçao. Ervaren smokkelaars (bolletjesslikkers) vervoeren soms

meer dan een kilo cocaïne per vlucht. De opbrengst is aantrekkelijk, gedurende de vlucht vertienvoudigt de waarde van de cocaïne en vertegenwoordigt dan in ons land een waarde van € 50.000,-. De verdienste voor de koerier is ongeveer € 4.000,- per vlucht.

Drugs worden ook over land vervoerd met elk denkbaar vervoermiddel. Internationale vrachtwagens en zee/land containers die in grote aantallen tegelijkertijd grensposten en douane controle punten passeren worden veel gebruikt.

Omvang

De Amerikaanse overheid neemt aan dat vanuit de belangrijkste teelt- en productiegebieden, in 2004 de volgende hoeveelheden cocaïne werden verscheept: 480 ton richting Mexico en Centraal-Amerika, 135 ton richting het Caribische gebied (inclusief de Nederlandse Antillen, Aruba en Suriname) en 350 ton richting de markten in Europa en Afrika.

De verscheepte drugs naar Mexico en het Caribische gebied hebben voor een zeer groot deel de vs als eindbestemming. In de periode van oktober 2004 tot en met maart 2005 werden naar schatting 380 ton cocaïne verscheept, waarbij 165 *Go-Fast's*, 37 visserij-schepen en 46 vliegtuigen als smokkelplatform betrokken zijn geweest.

Zesentachtig procent van de cocaïne werd verscheept naar de vs. Interessant voor ons zijn de 8 ton die in deze periode naar de Benedenwindse Eilanden vervoerd werden, immers, uit berichten hierover in de pers blijkt dat een niet onaanzienlijk deel hiervan, via Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba, in Nederland terecht komt.

Bij het vervoer van drugs over zee is JIATF South in veel gevallen, door monitoring van het scheepvaartverkeer, in staat het punt van vertrek, *rendez-vous* en bevoorradingspunten en het bestemmingspunt vast te stellen.

Ongeveer tien procent van de in Zuid-Amerika geproduceerde drugs wordt per vliegtuig vervoerd. De basis van het onderkennen van de illegale aard van een vliegbeweging wordt gevormd door een consequente controle op legaal ingediende vluchtplannen en aangevraagde *clearances*. Door diverse radarsystemen vastgelegde bewegingen die niet in dit legale vliegverkeer passen worden op deze manier uitgefilterd, waarna achtervolging met behulp van vliegtuigen wordt ingezet.

Met de meeste landen in de regio heeft de vs overeenkomsten gesloten over het uitwisselen van vliegverkeergegevens en wordt toestemming verleend tot het achtervolgen van drugs-smokkelaars binnen het nationale luchtruim. Hoewel de lading van een smokkelvliegtuig, in vergelijking met bijvoorbeeld schepen, niet groot is, blijft het vliegtuig een geliefd transportmiddel om op verafgelegen locaties, bij voorkeur bij nacht, een illegale lading te droppen.

Gevolgen van drugsgebruik

De Amerikaanse *National Survey on Drugs Use and Health* (2004) schat in dat bijna twintig miljoen Amerikanen boven de twaalf jaar illegaal drugs gebruiken. Deze drugsgebruikers geven hieraan jaarlijks ongeveer 64 miljard dollar uit (gemiddeld 3200 dollar per persoon per jaar). De jaarlijkse kosten voor de sociale, geneeskundige en justitionele gevolgen van dit gebruik bedragen zo'n 160 miljard dollar.

Bijzonder tragisch is dat dezelfde bron melding maakt van het feit dat per dag gemiddeld 52 Amerikanen sterven aan enigerlei vorm van drugsgebruik, wat neerkomt op negentien-

duizend per jaar. Uit het rapport blijkt tevens dat er aanwijzingen zijn dat de campagne tegen drugs enig effect heeft op teenagers. Het huidige drugsgebruik onder hen is van 2001 tot 2003 gedaald met 11 procent, terwijl het levenslange gebruik van ecstasy en LSD met 43 procent is gedaald.

De cocaïneproductie heeft een grote nadelige impact op het milieu in Zuid-Amerika. Dit wordt veroorzaakt door ontbossing en het grote gebruik van pesticiden en andere chemicaliën. Aangenomen wordt dat voor iedere hectare (ongeveer de grootte van een voetbalveld) cocateelt, een ton chemicaliën direct in het milieu wordt gedumpt.

In 2002 waren naar schatting 200.000 hectaren grond voor de teelt gecultiveerd. Met andere woorden: 200.000 ton schadelijke chemicaliën verdwenen in de grond, meestal in kreek en rivieren, omdat de productielabora-

toria in de buurt van waterbronnen zijn gevestigd.

De organisatie van JIATF South

JIATF South heeft een internationaal en interdepartementaal karakter. Deelnemende landen zijn, behalve de vs: Argentinië, Brazilië, Colombia, Equator, El Salvador, Frankrijk, Mexico, Nederland, Peru, het Verenigd Koninkrijk en Venezuela.

Naast eenheden van de Amerikaanse strijdkrachten en de kustwacht, zijn er in het hoofdkwartier diverse Amerikaanse departementen en overheidsinstellingen vertegenwoordigd, zoals het *Department of Homeland Security*, het *Drugs Enforcement Agency*, het *Defence Intelligence Agency*, het *Central Intelligence Agency*, het *Federal Bureau of Investigation*, het *National Reconnaissance Office* en

Orions van de MLD op de Antillen, 2002 (Foto CAVDKM; collectie NIMH)

Vliegveld Hato Curacao met op het militaire deel, drie P3C Orions van de Koninklijke Marine

(Foto AVDKM)

het *National Geospatial-Intelligence Agency*.

Deze laatste twee diensten houden zich bezig met observaties en inlichtingenverzameling met behulp van satellieten. De Nederlandse Commandant der Zeemacht in het Caribische gebied is (als commandant Task Group 4.4.) één van de operationele bevelhebbers binnen de organisatie. De commandant van JIATF South (een vlagofficier van de *US Coast Guard*) heeft niet de operationele controle over de internationale marine-eenheden die bij de counter drugs-operaties worden ingezet, wel de tactische.

Het permanent in de Antillen aanwezige fregat van de Koninklijke Marine wordt veelvuldig bij counter drugs-operaties ingezet. Incidenteel wordt logistieke ondersteuning verleend door één van onze bevoorradingschepen. De vliegende component van JIATF South wordt gevormd door opsporingsvliegtuigen, waaronder het AWACS-platform, diverse typen vliegtuigen waarmee smokkelaars worden onderschept en gevolgd, en maritieme patrouillevliegtuigen van de VS, Engeland, Frankrijk en, tot aan het einde van 2004, Orions van de Nederlands Marine Luchtvaartdienst.

Vanwege de lange 'on-station' tijd is dit type vliegtuig zeer geschikt bij de

strijd tegen de drugssmokkel. De samenwerking van een dergelijk vliegtuig met een marineschip brengt de detectiekans van een smokkelschip al snel op ongeveer 70 procent. Twee aangepaste Fokker F-60 vliegtuigen van de Koninklijke Luchtmacht nemen tijdelijk de taakplaats van de Orions over tot dat een civiele partner is gevonden die de verkenning boven het Caribische zeegebied permanent zal gaan overnemen.

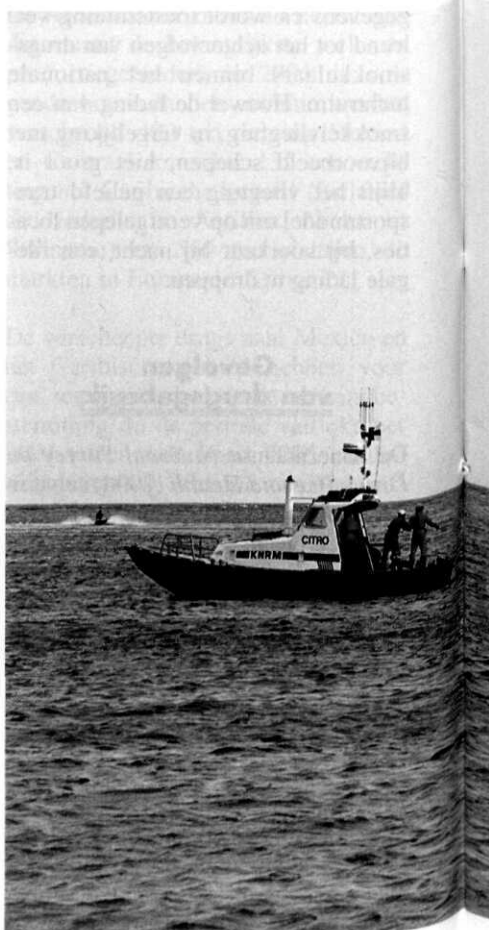
Huidige strategie en het belang van 'intelligence'

In de huidige strategie gaat de hoogste prioriteit uit naar het verlenen van assistentie aan de diverse landenteams bij het bestrijden van de teellocaties, de productielaboratoria en het vervoer van drugs in Zuid-Amerika zelf. Vervolgens worden de niet-commerciële scheepvaartbewegingen in de oostelijke Stille Oceaan en in de Caribische Zee onderdrukt en ten slotte richt men zich op de niet-commerciële luchtvaart in de genoemde gebieden.

Hierbij komt het belang van 'intelligence' bij de counter drugs-operaties nadrukkelijk naar voren. Onder de vlag van JIATF South vormen operaties, intelligence-coördinatie en 'multi-

sensor' correlatie in deze campagne een in elkaar passend geheel. Ontdekking van een doel leidt tot achtervolging, aanhouding en overdracht aan justitiële instanties.

Om voor de hand liggende redenen wordt aan de beveiliging tegen het uitlekken van gevoelige counter drugs-informatie veel aandacht gegeven. De belangrijkste functie van JIATF South is het functioneren als een intelligence coördinatie- en analysecentrum dat gebruik maakt van alle beschikbare bronnen. Het intelligence directoraat bewerkt, combineert, filtert en exploiteert intelligence die afkomstig is van Amerikaanse over-

heidsinstellingen als het *Federal Bureau of Investigation*, het *Drugs Enforcement Agency* en de douane.

De Amerikaanse intelligence diensten voeden het hoofdkwartier te Key West met verbindingsinlichtingen, technische intelligence en met informatie afkomstig van menselijke bronnen. Tactische informatie, waaronder positionele data, wordt aangeleverd door de bij de operaties betrokken kustwacht, marine- en luchtmachteenheden van de deelnemende landen. Het bewerkte product gaat vervolgens naar de tactische eenheden, landenteams, directoraten en departementen.

Kenmerkend voor de samenwerking van de vs met een ander land is de exclusieve (en voor andere landen afgeschermd) inhoud van een samenwerkingsovereenkomst zoals de toegankelijkheid tot vertrouwelijke of

geheime informatie, de te gebruiken verbindingen en de verstrekking van hoogwaardige technologie. Ook binnen JIATF South is sprake van complexe bi-laterale overeenkomsten.

Het intelligence product van JIATF South is de basis van het dagelijks geformuleerde 'Algemeen Operationeel Beeld', de actuele dreiging waarvoor de operationele eenheden onder JIATF South zich geplaatst zien. Een indrukwekkende samenvoeging van *state of the art* technologie waarbinnen radar- en satellietssystemen gebruikt worden die aan het einde van de Koude Oorlog in gebruik was ten behoeve van de militaire oost-westdreiging.

Het 'Algemeen Operationeel Beeld' stelt de operationele bevelhebber en de commandanten op zee en in de lucht in staat om op een 'real-time' basis te beschikken over onder meer

positionele informatie van drugs-smokkelaars en van op handen zijnde transporten.

De Nederlandse inzet

Het centrum van de Nederlandse betrokkenheid en inzet bij counter drugs-operaties in het Caribische gebied is Parera, de marinebasis op Curaçao. Het is het commandocentrum en logistiek ondersteuningspunt van de Nederlandse marine en de thuisbasis van het Nederlandse stationschip, een fregat uitgerust met een boordhelikopter.

Op Parera zijn eveneens de faciliteiten van een infanteriecompagnie van het Korps Mariniers gevestigd en van de in 1995 opgerichte Kustwacht van de Nederlandse Antillen en Aruba. Deze kustwacht opereert met drie cutters, diverse kleine vaartuigen en een helikopter. De kustwacht is in hoofdzaak betrokken bij CD-operaties binnen de territoriale wateren.

De staf van de commandant der zee-macht in dit Koninkrijksdeel, met daarbinnen de intelligence sectie en de staf van de kustwacht is ondergebracht in een stafgebouw dat enkele jaren geleden in gebruik genomen.

Belangrijk voor de CD-operaties is het internationale vliegveld Hato op Curaçao. Het militaire deel van Hato functioneert als een 'Naval Air Station'. Hiervandaan opereren onze marine en luchtmacht, een ander deel van Hato is de zogenaamde 'Forward Operation Location' (FOL), vanwaar de Amerikanen opereren met hun eigen Orions en andere toestellen.

Er is geen officiële informatie voorhanden over de inzet van onderzeeboten bij CD-operaties. Het gebruik van deze hoogwaardige platforms is overigens zeer voor de hand liggend en vindt dan ook plaats. Zo voerde,

Drugsvangst door de Kustwacht op de Antillen, 2002

(Foto CAVDKM; collectie NIMH)

Patrouille door mariniers op de Antillen, 2002 (Foto CAVDKM; collectie NIMH)

zoals blijkt uit een in juli 2002 verschenen artikel in het maandblad voor de Koninklijke Marine 'Alle hens', Hr. Ms. Zeeleeuw in mei 2002 een vierweekse CD-patrouille in de Caribische Zee uit. Vooral conventioneel voortgestuwde onderzeeboten zoals de Zeeleeuw zijn zeer geschikt voor het uitvoeren van verkenningen in kustwateren en voor het opvangen van akoestische en elektronische emissies.

De Nederlandse 'intelligence' bijdrage

De officiële aanwezigheid van Nederlands militair inlichtingenpersoneel

op de Nederlandse Antillen begon in 1946 toen de Marine Inlichtingendienst (MARID) werd opgericht. De Stafofficier Inlichtingendienst Nederlandse Antillen verzamelde regionale en lokale informatie over buitenlandse en binnenlandse politieke en militaire ontwikkelingen die een bedreiging zouden kunnen betekenen voor de militaire veiligheid van organisatie, personeel en materieel.

Aan het einde van de jaren negentig, toen de Marine Inlichtingendienst onderdeel werd van de nieuwe Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD), werd deze functie overgenomen door een MIVD liaisonofficier. Een kleine

inlichtingensectie, die zich hoofdzakelijk met CD-operaties bezighoudt is op Aruba gestationeerd. In 1963, kort na het einde van het Nederlands-Indonesisch conflict rond Nederlands Nieuw-Guinea, toen ervaren verbindings-inlichtingenpersoneel beschikbaar kwam, werd de radio Controle Dienst Nederlandse Antillen opgericht. Informatie van deze dienst leverde een goed inzicht op van de militaire sterktes, zoals de slagorde van daarvoor in aanmerking komende landen in de regio.

Als gevolg van budgettaire omstandigheden werd deze dienst in 1990 opgeheven. Op dit moment worden de technische faciliteiten van deze dienst

door Amerikaanse instanties gebruikt voor interceptie van CD gerelateerde informatie. De operationele inlichtingensectie op Curaçao profiteert, als belangrijke speler binnen de JIATF South organisatie, van de grote hoeveelheid uit diverse bronnen afkomstige CD-intelligence nodig voor het plannen en uitvoeren van operaties.

Nederlandse politie en justitie

Daarnaast wordt intelligence ontvangen van de Nederlandse politie en justitie, de Antilliaanse kustwacht en van of via andere autoriteiten op de zes eilanden van de Nederlandse Antillen en Aruba. Ten slotte worden eigen eenheden als maritieme patrouille-vliegtuigen en fregatten ingezet als inlichtingsplatform.

Een poging om een elektronische database op te bouwen met daarin de radarsignalen van verdachte schepen bleek niet uitvoerbaar. Een dergelijk database, geladen in de computers van vliegtuigen en fregatten, is – in een regulier militaire conflict – een onmisbaar instrument voor vroegtijdige waarschuwing. Betrokkenheid van militaire eenheden in een justitionele ‘opsporing en aanhouding’ context, vereist specifieke ‘Rules of Engagement’ en speciale voorzieningen. Niet alleen de schepen van de Amerikaanse marine, maar ook Nederlandse fregatten hebben een zogenaamd ‘Law Enforcement Detachment’ (LEDET) van de Amerikaanse kustwacht aan boord. Binnen de territoriale wateren gebeurt alles onder Nederlandse vlag en worden de aanhoudingen verricht door zogeheten MST’s, ‘Maritime Security Teams’.

Op dit moment zijn dat mariniers die tijdelijk lid worden gemaakt van de kustwacht en na een cursus worden beëdigd als Bijzonder Agent van Politie. Ook bemanningsleden van de fregatten zijn als zodanig opgeleid. Hierdoor kan marinepersoneel namens de kustwacht zelf de aanhoudingen en arrestaties verrichten. In de toekomst zal hiervoor specifiek kustwachtpersoneel worden opgeleid.

Beperkt militair geweld

Buiten de 12-mijlszone worden juist de boven genoemde LEDET’s ingezet. De reden hiervoor is dat het Verdrag van Wenen van 1988, hoewel door

Marine doet mega-vangst: 2000 kilo drugs

ANP
WILLEMSTAD

De Koninklijke Marine heeft zaterdag op een motorvaartuig in het Caribisch gebied ongeveer tweeduizend kilo cocaïne ontdekt. Dit heeft een woordvoerder van de marine zondag bekendgemaakt.

De drugs zaten verstopt op een schip dat in de gaten werd gehouden toen het, onder Boliviaanse vlag, van de Benedenwindse eilanden naar Midden-Amerika onderweg was.

De marine werkte in de actie samen met de kustwacht van de Nederlandse Antillen en Aruba, Fokker-60’s van de Koninklijke Luchtmacht en medewerkers van een Amerikaanse drugsbestrijdingsorganisatie met een kantoor op Curaçao.

Een team bestaande uit Amerikanen en Nederlanders ging aan boord van het vrachtschip. Het duurde enkele uren voordat de drugs werden gevonden. De smokkelwaar zat verpakt in meer dan 65 balen, die in een geheim compartiment lagen.

De drugs hebben een straatwaarde van ruim vijftig miljoen euro, blijkt uit berekeningen van de kustwacht.

Twee maanden geleden deed de marine een vergelijkbare vondst. Toen werd 1800 kilo cocaïne onderschept. Ook die zat verstopt op een vrachtschip dat voer in internationale wateren.

Bron: ‘de Volkskrant’, 29 augustus 2005

Nederland geratificeerd, nog steeds op formele implementatie wacht. Een gevolg hiervan is dat de mate van gebruik van militair geweld door Nederlandse marineschepen in dit kader beperkt is. Waarschuwingsschoten zijn toegestaan maar direct vuur afgeven op vitale onderdelen van het van smokkel verdachte schip, met als oogmerk het te laten stoppen, is niet toegestaan. Eenheden van de kustwacht van de Nederlandse Antillen en Aruba en schepen van de Koninklijke Marine, mits tevens varende onder de vlag van de kustwacht, zijn binnen de territoriale wateren wel gerechtigd gericht te vuren.

De Nederlandse inzet is niet zonder resultaat en heeft met het jaar meer succes: 750 kilo onderschepte cocaïne in 2001, 1000 kilo in 2002, 2000 kilo in 2003 en 7000 kilo in 2004. Op zich zijn dat druppels op een gloeiende plaat, maar – zoals het hoofd operaties van de staf te Willemstad in 2002 opmerkte – ‘het sist lekker’.

De resultaten

In de grafiek op de volgende pagina (gebaseerd op gegevens afkomstig van JIATF South) zijn de resultaten van de onderscheppingen gedurende de laatste 16 jaar weergegeven. Wat opvalt is de afname van onderschepte luchttransporten met daar tegenover een toename van onderscheppingen op zee.

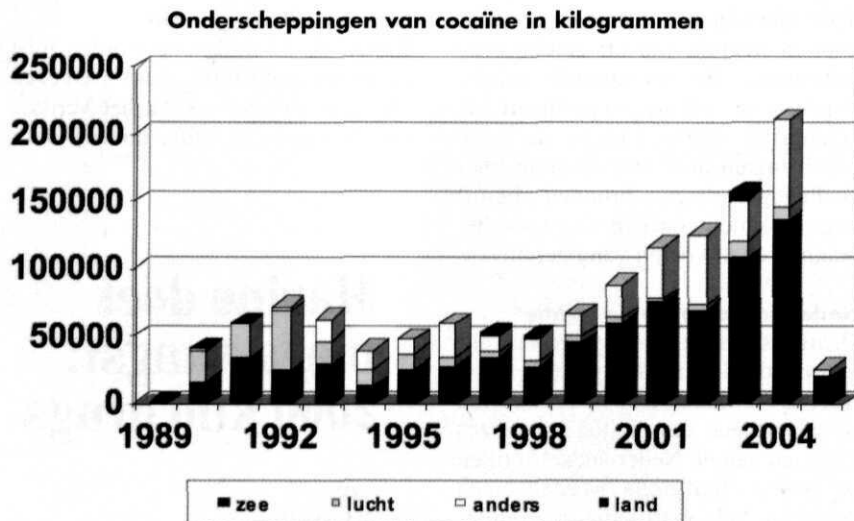
Gezien de grotere ladingen die hierbij in het geding zijn wijst dit op een ‘economisch rendabele aanpak’. Eveneens opvallend is de toename van het aantal transportverstoringen (in de grafiek aangegeven als ‘anders’) waarbij de smokkelaars gedwongen werden de lading overboord te zetten, het vaartuig te laten zinken of lading uit het vliegtuig te gooien.

Ook verongelukken smokkelvliegtuigen regelmatig bij onderschepping en achtervolging. Deze toename duidt op een toenemend robuust en dreigend optreden van achtervolgende eenheden.

'War on Drugs' is niet te winnen

Ondanks deze successen, en het feit dat de gecombineerde operaties de drugsmafia's dwingen hun activiteiten aanzienlijk aan te passen, is het realistisch te veronderstellen dat de 'War on Drugs' zeer moeilijk dan wel helemaal niet te winnen is. Een zeer omvangrijke en kostbare organisatie is bij deze campagne betrokken, maar de 'vijand' heeft een even indrukwekkende logistiek netwerk en beschikt over welhaast onuitputtelijke financiële bronnen. Dit gecombineerd met het feit dat, in het algemeen, de levensstandaard van de bevolking in het Caribische gebied en in Zuid- en Midden-Amerika erg laag is, veroorzaakt wijd verspreide corruptie: de zwakste schakel in de oorlog van lokale overheden tegen de drugkartels.

Ten slotte, de 'War on Drugs' in het Caribische gebied heeft wijd verspreide schadelijke neveneffecten, zowel in de vs als in Europa. De georganiseerde drugscriminaliteit en de criminaliteit van dealers en gebruikers

op 'straatniveau' veroorzaken een destabilisering van de samenleving en veroorzaken gevoelens van grote onzekerheid bij de bevolking.

De consequentie hiervan is dat de roep om een harder optreden van politie en justitie de druk op burgerrechten en -vrijheden in onze democratie zal doen toenemen. En dat in een tijd waarin de strijd tegen het nationale

en internationale terrorisme op deze rechten en vrijheden in toenemende mate al een bedreigend effect heeft.

Het is realistisch te stellen dat de 'War on Drugs' pas gewonnen zal kunnen worden als de winstgevendheid van de narcoticahandel, voor de kartels en andere criminele organisaties, niet meer aantrekkelijk is. Helaas moet worden geconstateerd dat het spanningsveld tussen arm en rijk, en tussen een conservatieve en een progressieve benadering van criminaliteit en samenleving, nog vele decennia te groot zal blijken te zijn om dit transatlantische probleem in gezamenlijkheid op vruchtbare wijze aan te pakken.

Voordat het zover is kunnen de bij de 'War on Drugs' betrokken landen niets anders doen dan hun verantwoordelijkheid nemen en zal ook Nederland met zijn militaire middelen in het Caribische gebied zijn bijdrage aan deze campagne moeten blijven leveren.

Amerikaanse kustwacht arresteert drugsmokkelaars (Collectie NIMH)